

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

19.11.2024

м. Київ

№ 1634

**Про затвердження Типової програми
підвищення кваліфікації педагогічних
працівників закладів дошкільної освіти
щодо протидії мінній небезпеці**

Відповідно до абзацу п'ятнадцятого пункту 10 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 (із змінами), підпункту 47 пункту 4 та пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (із змінами), підпункту 2 підпункту 1.2.2.3 пункту 1.2.2. Стратегічної цілі 1.2. Оперативного плану Міністерства освіти і науки України на 2024 рік, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 29.03.2024 № 421,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Типову програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо протидії мінній небезпеці (далі – Типова програма), що додається.

2. Директорату дошкільної та інклюзивної освіти (Лотоцька А.) забезпечити оприлюднення Типової програми на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Смірнову Є.

Міністр

Оксен ЛІСОВИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства

освіти і науки України

19.11.2024 № *1634*

ТИПОВА ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо протидії мінній небезпеці

Розробник: Державна установа «Український інститут розвитку освіти»

1. ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні положення. В умовах війни, коли ризик мінування територій є надзвичайним високим, особливої уваги набуває питання безпеки дітей. Педагогічні працівники закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) відіграють ключову роль у забезпеченні цієї безпеки. Ситуація в Україні із забрудненням мінами та вибухонебезпечними предметами, які можуть знаходитися поруч із ЗДО вимагає підвищення рівня поінформованості та зміни ставлення до цієї проблеми всіх учасників освітнього процесу.

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо протидії мінній небезпеці (далі – Типова програма) розроблена з урахуванням державної політики в галузі дошкільної освіти, вимог чинного законодавства (Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про протимінну діяльність в Україні», наказів Міністерства економіки України «Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», Концепції безпеки закладів освіти, інструктивно-методичних листів Міністерства освіти і науки України) щодо організації освітнього процесу в ЗДО в умовах воєнного стану та проведення просвітницької роботи з учасниками освітнього процесу з питань уникнення враження мінами, вибухонебезпечними предметами, надання першої домедичної підготовки та ознайомлення з правилами поведіння в надзвичайних ситуаціях та ін.

Актуальність. Законодавство України вимагає від закладів освіти забезпечити безпечні умови під час освітнього процесу для здобувачів освіти та працівників, тому Типова програма сприятиме виконанню цих вимог та підвищить рівень безпеки у ЗДО, що, у свою чергу, зменшить ризик виникнення надзвичайних ситуацій.

Україна, як і багато інших країн, є учасником міжнародних конвенцій з протимінної діяльності. Реалізація цієї програми сприятиме виконанню взятих на себе зобов'язань. Зазначаємо, що хоча зміст Типової програми орієнтований на

педагогічних працівників ЗДО, деякі загальні теми можуть бути використані й для підвищення кваліфікації педагогів ЗЗСО.

Цільова аудиторія: педагогічні працівники закладів дошкільної освіти (далі – слухачі).

Обсяг: 30 год. (1 кредит ЄКТС)

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна, заочна, дистанційна), дуальна, на робочому місці. Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись.

Основні види підвищення кваліфікації: навчання за програмою підвищення кваліфікації, участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо.

Мета підвищення кваліфікації: підготовка педагогічних працівників ЗДО до інформаційно-просвітницької діяльності щодо протидії мінній небезпеці з учасниками освітнього процесу.

Реалізація визначеної мети передбачає розв'язання таких завдань:

1. Формувати в слухачів культуру безпечної поведінки у воєнний та повоєнний час.
2. Поглибити знання слухачів щодо сучасних підходів стосовно протидії мінній небезпеці, особливостей просвітницької роботи з учасниками освітнього процесу ЗДО.
3. Сприяти формуванню та розвитку професійних компетентностей та практичних навичок у слухачів щодо протидії мінній небезпеці та організації безпечного освітнього простору в ЗДО.
4. Мотивувати педагогічних працівників ЗДО до участі в просвітницькій діяльності щодо протимінної небезпеки, розвитку професійних компетентностей.

Напрями підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників дошкільної ланки освіти щодо створення безпечного освітнього середовища в ЗДО.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗДО передбачає вдосконалення загальних і професійних компетентностей, які сприятимуть протидії мінній небезпеці та організації безпечного освітнього простору в ЗДО:
загальні компетентності: громадянська (ЗК.01), соціальна (ЗК.02), етична (ЗК.06);
професійні компетентності: організаційна (А2), оцінювально-аналітична (А3), предметно-методична (А4), здоров'язбережувальна (Б1), психо-емоційна (В1), педагогічне партнерство (В2), здатність до навчання впродовж життя (Г1), інформаційно-комунікаційна (Г2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- знати основні вимоги законодавства, які регулюють діяльність педагогічних працівників щодо організації безпечного освітнього простору в ЗДО;
- усвідомити ризики для життя і здоров'я від вибухонебезпечних предметів та мін;
- розуміти значення безпечної поведінки у воєнний та повоєнний час на територіях, потенційно забруднених вибухонебезпечними предметами;
- застосовувати знання, уміння й навички протидії мінній небезпеці в практиці організації безпечного освітнього простору в ЗДО;
- застосовувати (за потреби) знання, уміння й навички надання першої домедичної допомоги;
- взаємодіяти з учасниками освітнього процесу ЗДО щодо формування навичок протидії мінній небезпеці;
- моделювати власну поведінку та професійну діяльність щодо протидії мінній небезпеці;
- усвідомлювати значення формування та розвитку професійних компетентностей для фахового розвитку.

Система та критерії оцінювання результатів навчання слухачів визначаються суб'єктом підвищення кваліфікації.

2. Зміст Типової програми

Зміст Типової програми передбачає теоретичну та практичну підготовку слухачів, а також виконання ними самостійної роботи.

Теоретична складова Типової програми зорієнтована на ознайомлення цільової аудиторії: із можливими небезпеками від вибухонебезпечних предметів та правилами безпечної поведінки у воєнний та повоєнний час на територіях, потенційно забруднених вибухонебезпечними предметами; з методикою організації протидії мінній небезпеці з учасниками освітнього процесу ЗДО; з нормативно-правовим супроводом мінної безпеки.

Практична складова Типової програми спрямована на формування у слухачів: здатності до організації та проведення інформаційно-освітньої діяльності із протидії мінній небезпеці з учасниками освітнього процесу ЗДО; умінь надавати першу домедичну допомогу; умінь для формування в учасників освітнього процесу ЗДО культури безпечної поведінки у воєнний та повоєнний час на територіях, потенційно забруднених вибухонебезпечними предметами; установок на безпечну поведінку та протидію мінній небезпеці й безперервний особистісний та професійний розвиток.

Практичні завдання виконуються слухачами у перебігу практичних занять, що передбачені навчально-тематичним планом Типової програми.

Самостійна робота містить:

- завдання, що спрямовані на ознайомлення з нормативними й інструктивно-методичними документами, які регулюють питання протидії мінній

небезпеці та формування культури безпечної поведінки у воєнний і повоєнний час на територіях, потенційно забруднених вибухонебезпечними предметами в учасників освітнього процесу ЗДО;

- завдання які дозволяють опанувати алгоритми і правила надання першої домедичної допомоги та безпечної поведінки в умовах мінної небезпеки;
- завдання пошуково-дослідницького змісту, спрямовані на визначення ефективних шляхів та оптимальних підходів до організації інформаційно-освітньої діяльності із протидії мінній небезпеці з учасниками освітнього процесу ЗДО,
- завдання на розвиток необхідних компетентностей;
- вправи, спрямовані на рефлексію.

Зміст Типової програми складається з двох модулів та п'яти взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год., з них: 8 год. – лекційні заняття, 12 год. – практична робота, 8 год. – самостійна робота, 2 год. – підсумкові заходи.

МОДУЛЬ 1

КОМПЛЕКСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОТИДІЇ МІННІЙ НЕБЕЗПЕЦІ

Тема 1.1. Ситуація мінної небезпеки в Україні. Нормативно-правова підтримка протидії мінній небезпеці

Огляд ситуації з мінної небезпеки в Україні. Забрудненні території та їх ознаки. Вплив забруднення території мінами та вибухонебезпечними предметами на соціум. Міжнародне право у сфері протимінної діяльності: Оттавська конвенція (1997); МСМПД (IMAS) 01.10; Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права. Законодавчі та нормативно-правові акти України: Кодекс цивільного захисту України (ст. 17 глава 4 Розділ III); Закон України «Про протимінну діяльність в Україні»; Постанова КМУ від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях»; Постанова КМУ від 17.04.2019 № 372 «Про затвердження Правил позначення небезпек, пов'язаних з мінами та вибухонебезпечними предметами – наслідками війни»; Наказ МОН України від 21.11.2016 №1400 «Про затвердження Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту»; Лист МОН України від 25.04.2022 № 1/4428-22 «Методичні рекомендації щодо проведення просвітницької роботи з учасниками освітнього процесу в закладах дошкільної освіти з питань уникнення враження мінами, вибухонебезпечними предметами та ознайомлення з правилами поведіння в надзвичайній ситуації».

Основні складові протимінної діяльності в Україні: інформування, розмінування (гуманітарне розмінування), надання допомоги постраждалим, знищення окремих боєприпасів, просвітницька робота.

Тема 1.2. Загальна характеристика мін та вибухонебезпечних предметів

Поняття «мінна безпека» та «мінна небезпека». Загальний огляд вибухонебезпечних предметів та мін. Вибухонебезпечні залишки війни: боєприпаси, що не вибухнули, залишені вибухонебезпечні боєприпаси, детонатори, саморобні вибухові пристрої, набої. Відмінності вибухових пристроїв. Групи ризику.

Тема 1.3. Правила безпечної поведінки в умовах наявності мін та вибухонебезпечних предметів

Правила безпечної поведінки людини на території, яка має ознаки забруднення мінами та вибухонебезпечними предметами. Алгоритм дій у разі виявлення вибухонебезпечних предметів. Правила безпечної поведінки на місці події після вибуху. Правила позначення небезпек, пов'язаних з мінами та вибухонебезпечними предметами. Попереджувальні знаки, що належать до офіційних систем позначення. Саморобні системи позначення. Розмінування території. Загальні правила поведінки персоналу ЗДО щодо протидії мінній небезпеці. Значення інформаційно-просвітницької роботи щодо протимінної безпеки з цивільним населенням для зниження ризиків.

Тема 1.4. Надання першої домедичної допомоги при мінно-вибухових пораненнях

Перша домедична допомога при мінно-вибухових травмах за рекомендаціями МОЗ. Види мінно-вибухових поранень та надання першої домедичної допомоги як дорослим, так і дітям дошкільного віку (відкриті та закриті переломи кісток; розриви м'язів, судин, внутрішніх органів; опіки; контузії; втрата свідомості; шок). Принципи надання першої допомоги: безпека, оцінка стану (свідомість, дихання, пульс, кровотечі), зупинка кровотечі, іммобілізація, виклик швидкої допомоги. Основні табу при наданні першої домедичної допомоги.

МОДУЛЬ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОТИДІЇ МІННІЙ НЕБЕЗПЕЦІ З УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗДО

Тема 2.1. Формування навичок безпечної поведінки у дітей дошкільного віку в ситуації протидії мінній небезпеці

Безпечний освітній простір ЗДО. Вимоги Базового компонента дошкільної освіти щодо формування достатнього та необхідного рівня знань і умінь дитини для безпечного перебування в навколишньому середовищі, елементарних норм поведінки у надзвичайних ситуаціях.

Особливості сприймання інформації про мінну небезпеку дітьми дошкільного віку. Кордони інформування про наслідки ураження вибухонебезпечними предметами дітей дошкільного віку (не вдаватися в подробиці про каліцтва, не показувати травмуючих фото та відео).

Зміст інформаційно-просвітницької роботи щодо протимінної небезпеки для дітей дошкільного віку. Методи та прийоми ознайомлення дітей з правилами поведінки при можливих контактах із вибухонебезпечними предметами: *словесні методи* – бесіда (про слово «небезпека»; про правила безпеки; чому не можна чіпати предмети, які дитині не належать; про необхідність прогулянок тільки у супроводі дорослих і на відведених майданчиках тощо), розповідь (про Пса Патрона і його діяльність, про правила поведінки на прогулянках у різних місцях, як остерігатись речей, що залишені без нагляду тощо), читання художньої літератури (вірші, загадки, казки «Про мінну безпеку з Патроном», авторські казки або казки, які створюються вихователем разом з дітьми (наприклад: «Небезпечна знахідка», «Як діти Мінку перехитрили», «Неслухняне Лисенятко», «Як діти тварин рятували» та ін.); *наочні методи* – плакати, комікси, ілюстрації, мультфільми, відеоролики; *практичні методи* – ігри (рухливі «Крокуй обережно», «Зупинись і не чіпай»; дидактичні – «Безпечне доту», «Правильно – не правильно», «Допоможи зайчику», сюжетно-рольові – «Рятувальники», «Лікарня»; ігри-ходилки та ін.); театралізована діяльність (всі види театру); моделювання ігрових та проблемних ситуацій, розв'язування логічних задач, малювання в альбомах з друкованою основою, розмальовки, аплікації, укладання групової енциклопедії безпеки тощо. Форми організації інформаційно-просвітницької взаємодії з дітьми для ознайомлення з правилами поведінки при можливих контактах із вибухонебезпечними предметами та перебування на забруднених територіях: спілкування в колі (ранкове коло, вечірне коло), проєктна діяльність (розробка інформаційних плакатів, брошур, листівок про безпеку і небезпеку), квести, театралізації, соціальні акції тощо. Технологія «Лялька-персона» для формування навичок безпечної поведінки.

Складнощі у педагогів під час планування інформаційно-просвітницької взаємодії з дітьми щодо протидії мінній небезпеці: інформація не відповідає віковим особливостям дітей, містить психологічно травмуючий контент; відсутність єдиних підходів між родиною та педагогом; недостатній рівень компетентності педагога.

Ресурсна підтримка та дидактичний супровід протидії мінній небезпеці для взаємодії з дітьми дошкільного віку (підбірка відео, аудіо матеріалів та друкованої продукції для роботи з дітьми, покликання на сайти тощо).

Тема 2.2. Партнерська взаємодія ЗДО та батьків дітей дошкільного віку щодо протидії мінній небезпеці

Роль та відповідальність батьків у формуванні безпечної поведінки дітей при можливих контактах із вибухонебезпечними предметами та перебування на забруднених територіях. Нормативно-правове забезпечення питання відповідальності батьків за життя і здоров'я дітей: Сімейний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Закон України «Про охорону дитинства», Закон України «Про освіту».

Організація інформаційно-просвітницької роботи щодо протимінної небезпеки з батьками дітей дошкільного віку в умовах ЗДО. Мета та зміст інформаційно-просвітницької роботи щодо протимінної небезпеки з батьками дітей дошкільного віку. Методи інформаційно-просвітницької роботи щодо протимінної небезпеки з батьками: *теоретичні* (бесіди, лекції, аналіз ситуацій, анкетування, дошки оголошень, інформаційні листи, стенди тощо), *практичні* (практикуми, тренінги, майстерні, проекти, ділові ігри, виставки, акції, цифрові сервіси та соцмережі, зустрічі з фахівцями, заходи до Міжнародного дня інформування про мінну небезпеку тощо). Форми організації взаємодії з батьками з питань протимінної небезпеки: консультації, батьківські збори, лекторій, обмін досвідом, засідання батьківського комітету, дні відкритих дверей, круглий стіл, виставки, тематичні тижні або дні тощо. Реалізація принципів андрагогіки при навчанні батьків: пріоритет самостійного навчання; спільна діяльність; опора на досвід; індивідуалізація, системність та контекстність навчання; актуалізація результатів навчання. Травма-інформований підхід (врахування можливого попереднього травматичного досвіду учасників освітнього процесу).

Ресурсна підтримка інформаційно-просвітницької роботи щодо протимінної небезпеки для взаємодії з батьками дітей дошкільного віку (підбірка відео, аудіо матеріалів та друкованої продукції для батьків та для перегляду разом із дітьми, покликання на сайти тощо).

Тема 2.3. Організація інформаційно-просвітницької роботи із протидії мінній небезпеці з персоналом ЗДО

Мета та зміст організації інформаційно-просвітницької роботи із протидії мінній небезпеці з персоналом ЗДО. Вимоги професійних стандартів (за наявності) щодо протидії мінній небезпеці персоналу ЗДО: огляд трудових функцій та компетентностей.

Форми організації взаємодії з персоналом ЗДО з питань протимінної безпеки: *теоретичні* (конференції, бесіди, лекції, консультації, семінари, круглий стіл, інформаційні стенди, друкована продукція тощо), *практичні* (практикуми, тренінги, майстерні, тренування тощо). Інтерактивні методи та прийоми навчання персоналу ЗДО правилам безпечної поведінки при можливих контактах із вибухонебезпечними предметами: *неімітаційні* (семінар-диспут, дискусія з поділом на опонуючі групи, навчально-теоретична конференція, колоквіум); *імітаційні* (ділові ігри, тренінги, тренування, вправляння).

Ресурсна підтримка протидії мінній небезпеці для навчання персоналу ЗДО (підбірка відео, аудіо матеріалів та друкованої продукції, покликання на сайти, семінари, вебінари тощо).

Навчально-тематичний план

Назва теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Підсумковий тест	Усього
МОДУЛЬ 1. КОМПЛЕКСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОТИДІЇ МІННІЙ НЕБЕЗПЕЦІ					
Тема 1.1. Ситуація мінної небезпеки в Україні. Нормативно-правова підтримка протидії мінній небезпеці	2	-	-	-	2
Тема 1.2. Загальна характеристика мін та вибухонебезпечних предметів	2	-	-	-	2
Тема 1.3. Правила безпечної поведінки в умовах наявності мін та вибухонебезпечних предметів	-	2	2	-	4
Тема 1.4. Надання першої домедичної допомоги при мінно-вибухових пораненнях	-	4	2	-	6
Всього за модулем	4	6	4	-	14
МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОТИДІЇ МІННІЙ НЕБЕЗПЕЦІ З УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗДО					
Тема 2.1. Формування навичок безпечної поведінки у дітей дошкільного віку в ситуації протидії мінній небезпеці	-	4	2	-	6
Тема 2.2. Партнерська взаємодія ЗДО та батьків дітей дошкільного віку щодо протидії мінній небезпеці	2	2	-	-	4
Тема 2.3. Організація інформаційно-просвітницької роботи із протидії мінній небезпеці з персоналом ЗДО	2	-	2	-	4
Разом за модулем	4	6	4	-	14
Підсумкові заходи	-	-	-	2	2
Усього	8	12	8	2	30

Список рекомендованої літератури

Нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про протимінну діяльність в Україні» від 06.12.2018, № 2642-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text>
2. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
3. Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Постанова КМУ від 26.06.2013 № 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF#Text>
4. Правила позначення небезпек, пов'язаних з мінами та вибухонебезпечними предметами — наслідками війни. Постанова КМУ від 17.04.2019 № 372. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/372-2019-%D0%BF#Text>
5. Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту. Наказ МОН України від 21.11.2016 № 1400. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1623-16#Text>
6. Рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні. Лист МОН від 02.04.2022 № 1/3845-22. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikiv-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voennogo-stanu-v-ukrayini>
7. Методичні рекомендації щодо проведення просвітницької роботи з учасниками освітнього процесу в закладах дошкільної освіти з питань уникнення враження мінами, вибухонебезпечними предметами та ознайомлення з правилами поведінки в надзвичайних ситуаціях. Лист МОН від 25.04.2022 № 1/4428-22. URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-metodichni-rekomendaciyi-1_442822
8. Про організацію безпечного освітнього простору в закладах дошкільної освіти та обладнання укриттів. Лист МОН від 20.06.2023 1/8820-23. URL: https://deponms.carpathia.gov.ua/uploads/zvit-direktoriv-PTNZ/Pro_ukritta_v_ZDO.pdf
9. Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД) (IMAS) URL: <https://www.mineactionstandards.org/standards/>
10. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5403-17#Text>

Інтернет ресурси:

1. Абетка безпеки. Матеріали Державної служби надзвичайних ситуацій в Україні URL: <https://dsns.gov.ua/abetka-bezpeki>
2. Еванс Р., Седдон Б.. Вибухові боєприпаси: посібник для України. Посібник: видання друге. GICHD. 2022. 224 с. URL:

https://www.gichd.org/fileadmin/uploads/gichd/Publications/GICHD_Ukraine_Guide_2022_Second_Edition_in_Ukrainian.pdf

3. Керівництво по застосуванню Міжнародних стандартів протимінної діяльності (МСПМД)

https://www.mil.gov.ua/content/standarts/IMAS%2001.10_ua.pdf

4. Навчаємося мінної безпеки всією родиною. Матеріали ЮНІСЕФ Україна. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/mine-safety-for-the-family>

5. Не підходь! Не чіпай!. Курси та додатки, які допоможуть дітям запам'ятати правила мінної небезпеки. URL : <http://surl.li/igeoi>

6. Обережно, міни: що потрібно знати дітям і дорослим? URL : <https://learning.ua/blog/202206/oberezhno-miny-shcho-potribno-znaty-ditiam-i-doroslym/>

7. Пам'ятка щодо правил поведінки (порядку дій) населення у разі виявлення підозрілого об'єкта, вибухонебезпечного предмета. URL : <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/pravila.pdf>

8. Спільнотека від ЮНІСЕФ: каталог матеріалів з мінної безпеки. URL : <https://spilnoteka.org/catalog/?theme=minna-bezpeka>

9. Стягунова О. Безпека освітнього простору закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : зб. наук. праць / Гол. ред. Г. П. Шевченко. – Вип. 3 (105). – Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023. с. 90 – 101. URL: https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/view/651

10. Фізична безпека дітей під час війни. Правила поведінки в евакуації, на окупованих територіях і в зоні бойових дій. URL: <http://surl.li/bqalp>

11. Як поводитись в умовах загрози замінування. Матеріали Центру громадського здоров'я. URL: <https://www.phc.org.ua/news/yak-povoditis-v-umovakh-zagrozi-zaminuvannya>

Інтернет ресурси для дітей

1. Безпека з Вовком Діккі. Пес Патрон та Вовк Діккі шукають міни. Мультфільми для дітей. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=auLkN7PORK0>

2. Безпека з Вовком Діккі. Підозрілі предмети. Мультфільми для дітей. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=QceXy1G8wUo>

3. Безпека з Вовком Діккі. Розтяжки. Мультфільми для дітей. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=2pT6gqgp8WI>

4. Безпека з Вовком Діккі. Як Пес Патрон та Вовк Діккі зловили небезпечного метелика. Мультфільми для дітей. URL : https://www.youtube.com/watch?v=7_VkzzWewhU

5. Вірші про вибухонебезпечні предмети: безпека для дітей. URL : <https://mamabook.com.ua/virshi-pro-vyubhonebezpechni-predmetu/>

6. Мінна безпека не без Пека: посібник для дітей про правила поведінки з вибухонебезпечними предметами:

- Частина перша URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2022/4/27/1.pdf>.
- Частина друга. URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2022/4/27/2.pdf>
 7. Повітряний змій: мультфільм ЮНІСЕФ Україна про мінну безпеку.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0WRgt7cbP24>
 8. Як поводитись при виявленні невідомих предметів URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=DmtnGFIEgwo&t=8s>

**В. о. генерального директора директорату
дошкільної та інклюзивної освіти**

Алевтина ЛОТОЦЬКА